

ALEXANDRE DUMAS
Monte Kristo
Cilt 1

EDAOND DANTES

24 Mayıs 1815'de 'Firavun'gemisinin Marsilya'ya yaklaştığı görülüyordu. Kıyıdaki bir bay geminin yanaşmasını bekleyemedi. Bir sandala atlayıp gemiyi karşılamaya çıktı.

Sandal yaklaşırken genç bir adam geminin yan tarafına geldi. Görünüşü kaptana benziyordu. Yirmi yaşlarındaydı. Gözleri ve saçları siyahtı. Üzerinde tehlikeyle karşılaşmaya aşkın kişilerin güvenli hali vardı. Sandaldaki adam,

— Ah, siz misiniz Dantes? diye bağırdı. Ne oldu?

Genç adam,

— Çok üzücü bir şey oldu Bay Morrel, diye karşılık verdi. Gemimiz Civitavecchia yakınlarına geldiği sırada yiğit kaptanımız Leclerc'i kaybettik.

Adamlarına dönerek çabucak emir verdi. Sonra yeniden Morrel'e döndü. Firavun, Morrel'in gemisiydi. Edmond Dantes de ikinci kaptan olarak görev yapmaktaydı. Morrel,

— Ne yapalım Edmond! dedi. Günü gelince hepimiz öleceğiz. Yaşlılar, gençlere yol vermeli. Şimdi gelelim geminin getirdiği mallara!

— Hepsi sağlam Bay Morrel. Dünyanın parası eder. Güverteye buyurursanız, işte Danglars! Her şeyi alıp satan o. Gemiyeye bir göz atayım ben.

Morrel çabucak güverteye çıktı. Orada Danglars'la karşılaştı.

Bir mektup

Danglars yirmi beş yaşlarında biriydi. Ne yüzü ne de davranışı hoş gidiyordu. Gemidekilerin hiçbiri onu sevmiyordu. Danglars,

— Kaptan Leclerc'in acı ölümünü duydunuz değil mi? diye sordu.

— Evet. Cesur ve iyi bir insandı.

— Ve iyi bir denizci... Yaşlı ve olgun.

— Ama bir insanın görevini kavrayabilmesi için her zaman yaşlı olması gerekmez ki. Dostumuz Edmond işini iyi bilen birine benziyor.

Danglars, kendisini hiç sevmediğini belli eden Dantes'e bir göz atarak,

— Evet! dedi. Evet, genç ve kendisine çok güveniyor. Kaptan ölür ölmez* hiç kimseye sormadan geminin komutasını ele aldı. Ve doğruca Marsilya'ya gelmek varken, Elbe adasında bir buçuk gün kaybetmemize neden oldu... Morrel,

— İkinci Kaptan olduğuna göre, geminin komutasını ele alması onun göreviydi, dedi. Eğer gemi sağlamsa ve yapılması gereken bir iş de yoksa El-be'de vakit kaybetmekle hata etmiş.

— Gemi mükemmel durumdaydı. Sırf kıyıya çıkma zevki uğruna zaman kaybedildi.

Gemi sahibi seslendi:

— Buraya gelin Dantes!

— Bir dakika Bay Morrel! Dantes böyle diyerek adamlarına emir verdi. Gemi yerine yanaştı ve sağlam bir biçimde bağlandı. Her şey hazır olunca Dantes, Morrel'in yanına geldi.

— Gemi hazır şimdi! dedi. Hizmetinizdeyim efendim.

Danglars birkaç adım geri çekildi. Morrel,

— Elbe adasında niye durduğunuzu sormak istiyordum.

— Bilmiyorum Bay Morrel. Kaptan Leclerc'in bana verdiği son emri bu. Ölümünün yaklaştığını anlayınca Mareşal Bertrand için bana bir mektup vermişti.

Morre! çevresine bakındı. Sonra Dantes'i kendisine doğru çekerek usulca sordu:

— Napolyon nasıl?

— Görebildiğim kadarıyla çok iyi.

— Onunla konuştunuz mu?

— Hayır. O benimle konuştu. Bana gemiyi, Marsilya'dan ne zaman ayrıldığımı ve gemideki malları sordu. Eğer gemide bir şey olmasaydı ve ben de geminin sahibi olsaydım, onu satın alacağına inanırdım. Ama ben kendisine yalnızca İkinci Kaptan olduğumu ve gemi sahiplerinin Morrel ve Oğlu olduklarını söyledim. "Ya! Ben onları tanıyorum. Morrel'ler uzun yıllardan beri gemi sahibidirler. Ama Valens'de, benimle aynı bölükte bulunan bir de asker Morrel vardı" dedi.

Bu sözlerden pek hoşlanan gemi sahibi,

— Doğru! diye bağırdı. Amcam Policar Morrel vardı. Sonradan orduda yüzbaşı olmuştu. Amcama, Napolyon'un kendisini hatırladığını söylemelisiniz Dantes!, Eski bir askerın gözlerinin nasıl parladığını göreceksiniz. Kaptan Leclerc'in isteğini yerine getirmekle çok iyi yapmışsınız, Dantes. Ama Mareşal Bertrand'a verilmek üzere bir mektup aldığınızı ve Napolyon'la konuştuğunuzu öğrenecek olurlarsa başınız derde girebilir.

— Nasıl? diye Dantes sordu. Ben ne taşıdığımı bile bilmiyordum. Hem Napolyon da bana, herhangi bir kimsenin soracağından başka bir şey sormadı ki.

— Pekâlâ sevgili Dantes! Şimdi serbest misiniz?

— Evet Bay Morrel.

— Öyleyse yemeğe bana gelebilir misiniz?

— Teşekkür ederim Bay Morrel. Ama önce babamı ziyaret etmeliyim. Babamın nasıl olduğunu biliyor musunuz?

— Son zamanlarda kendisini görmediysem de, iyi olduğuna eminim.

— Evet. Kendini küçük odasına kapatmaya bayılıyor.

— Bu hiç değilse, siz uzaklardayken onun hiçbir şeye ihtiyacı olmadığını gösterir, öyle değil mi?

— Hayır!., diye karşılık verdi Dantes. Babam gururludur. Hiç yiyeceği bile kalmasa, Tanrı'dan başka hiç kimseden bir şey istemez.

— Pekâlâ! Öyleyse bu ilk ziyaretinizi yaptıktan sonra görüşürüz herhalde.

— Teşekkür ederim Bay Aorre. Ama babamdan sonra görmem gereken birisi daha var.

10 MONTE KRİSTO

— Doğru Dantes. Onu unutmuştum. Elbette ki güzel Mercedes... Firavun konusunda bir şey duyup duymadığımı sormak için bana üç kez geldi. Çok güzel bir yavuklunuz var Edmond.

— Şimdi o yavukludan da ötede 1.. Benimle evleneceğine söz verdi.

— Güzel, güzel sevgili Edmond. Vakit kaybetmemelisiniz. Paraya ihtiyacınız var mı?

— Hayır, teşekkür ederim. Üç aylık ücretim olduğu gibi duruyor.

— Paranızı çar çur etmiyorsunuz Edmond.

— Yoksul bir babam var Bay Morrel.

— Evet, evet. Sizin iyi bir evlat olduğunuzu biliyorum. Şimdi hemen babanızı görmeye koşun.

— Teşekkür ederim Bay Aorre. İşimden on dört gün için ayrılmama izin verir misiniz?

— Evlenmek için mi?

— Evet, önce o. Sonra da Paris'e gitmek için.

, — Evet, elbette. Ne kadar zamana ihtiyacınız varsa izin size. Ama bir ay içinde dönmelisiniz. 'Firavun' kaptanı o'madan denize açılmaz çünkü. Dantes gözleri sevinçle parlayarak,

— 'Kaptanı olmadan' mı dediniz? Beni 'Firavun'a gerçekten kaptan mı yapacaksınız?.. Mal sahibinin elini tutarak bağırdık Ah Bay Morrel! Hem babam hem de Mercedes için teşekkür ederim size.

— Peki Edmond. Babanıza gidin. Gidip Mercedes'i de görün. Sonra da bana gelin.

— Kıyıya sizi de götüreyim mi?

— Hayır, teşekkür ederim. Kalacağım. Danglars'la biraz işim var. Bu yolculukta onunla iyi geçindiniz mi bari?

— "İyi bir arkadaş mı?" demek istiyorsunuz yani. Hayır. Bir gün Monte Kristo adasının yakınında bir kavgamız olmuştu. O günden beri benden hiç hoşlanmadığını sanıyorum. Eğer işini iyi yapıyor demek istiyorsanız, aleyhinde söylenecek hiçbir şey yok.

— Peki söyleyin bana Dantes! 'Firavun' gemisinde kaptan olsaydınız Danglars'ı alıkoymak ister miydiniz?

— Çalışması patronun hoşuna gidiyorsa benim de gider.

— Siz gerçekten hoş bir insansınız Dantes.

— Sandalınızdan yararlanabilir miyim?

— Elbette.

— Güzel. Binlerce kez teşekkür ederim Bay Morrel

Gemi sahibi Dantes'i kıyıya varıp da kalabalığa karışınca kadar gözleriyle izledi. Danglars arkada duruyor ve genç adamın gidişini o da gözlüyordu. Ama o çok başka bir gözle bakmaktaydı.

YAŞLI ADAM'

Dantes dar bir sokağa döndü ve küçük bir eve girdi. Babasının yarı açık duran oda kapısının dışında bir dakika bekledi.

Yaşlı adam "Firavun'un" döndüğünü henüz duymamıştı.

— Sevgili Edmond! diye bağırdı. Yavrum, oğlum! Seni hiç beklemiyordum. Ne var ne yok, anlat bana!

.— İyi yürekli Kaptan Leclerc öldü. Buna çok üzüldüm. Ama Morret bana onun yerine kaptan olacağını söyledi. Anlıyor musun baba? Bir düşün! Çok iyi parayla yirmi yaşında bir kaptan. Benim gibi yoksul bir denizcinin bekleyebileceğinden daha fazla değil mi bu? Alacağım ilk parayla yeni bir eve sahip olacaksın. Neyin var baba? İyi değil misin?

— Bir şey değil? Şimdi geçer.

— Bir şeyler yemelisin ya da içecek bir şey gerek sana. Nereden bulabilirim bunları?.. Yaşlı adam,
— Evde hiçbir şey yok, diye karşılık verdi. Ama sen buradasın ya, hiçbir şeye ihtiyacım da yok.
— Üç ay önce ayrılırken epeyce»para bırakmıştım sana.
"— Doğru. Ama arkadaşın Caderousse'a ödemek zorunda olduğumuz parayı unutuyorsun. Onu benden istedi. Eğer vermezsem parayı Bay Aorrel'-den alacağını söyledi. Ben de parayı ona verdim.
— Ama o, sana verdiğim paranın yarısından fazlaydı. Demek üç aydır sana verdiğimin yarısıyla geçindin. Niye yaptın bunu? İşte. Al şunu baba. Al da, yiyecek bir şeyler getir.
Üzerindeki bütün parayı masanın üzerine koydu. On iki altın, beş-altı gümüş lira, biraz da başka madeni paralardı bunlar. Yaşlı adam,
— Hayw, hayır! dedi. Bunlara ihtiyacım yok. Ama Caderousse geliyor. Senin döndüğünü duymuş da ne kadar sevindiğini söylemeye geliyor. Ah, aklından geçen başka, ağzından çıkan daha başka. Ama bir komşu. Vaktiyle bize yardım etmişti. Biz de onu görmekten hoşlanıyoruz.
Caderousse'un kara kafası kapıda belirmişti.
'Caderousse'
Caderousse, "Merhaba Edmond, döndün demek?" diye sordu. Dantes gerçek duygularını gizlemeye çalınarak, "Evet komşu" dedi. "Herhangi bir konuda yardıma hazırım." Caderousse, aç bakışlarını masanın üzerindeki altınlara dikerek,
— Zengin olarak dönmüşsün, dedi. Dantes onun bakışlarını farketmişti.
— Ha, şu! Babamın parası bu. Parayı kutuya koy baba! Ama komşumuz isteyecek olursa, kendisine borç vermekten mutluluk duyarız elbette.
— Teşekkür ederim, teşekkür ederim. Ama ihtiyacım yok. Arkadaşım Danglars'a raslamıştım. Senin döndüğünü o söyledi bana. Seninle karşılaşma zevkini tadayım diye buraya geldim... Yaşlı adam,
— İyi yürekli Caderousse, dedi. Bizim için çok iyi bir dost o.
— Duyduğuma göre Morrel senden hoşlanıyor-muş... Caderousse konuşurken, yüzünde oldukça çirkin bir görünüm belirmişti. "Belki de kaptan olmayı umuyorsun.

— Evet. Kaptan olacağıma inanıyorum. Ama sevgili babacığım seni gördüm ve hiçbir şeye ihtiyacın olmadığını öğrendim. Şimdi bir ziyarette daha bulunmam gerekiyor.
— Git sevgili yavrum. Tanrı karını esirgesin!.. Caderousse,
— Karısı mı? diye bağırdı. Mercedes henüz karısı değil onun. Mercedes güzel bir kız. Güzel kızların da [birçok]genç arkadaşları olur. Ama sen kaptan olacağına göre...
— Hayır, dedi Dantes. Benim kadınlar konusundaki düşüncem seninkinden daha olumlu. Mercedes konusunda da öyle. Kesin inancım şu ki, kaptan olayım ya da olmayayım, Mercedes her zaman bana sadık kalacaktır.
Edmond odadan çıktı. Caderousse birkaç dakika kaldı. Sonra köşede kendisini beklemekte olan Danglars'la buluşmak üzere o da çıktı. Danglars'a,
— Onun yanından henüz ayrıldım, dedi.
— Kaptan olma umudundan söz etti mi?
— Morrel bu konuda söz vermiş ona.
— O da bundan çok hoşlanmıştı.
— Elbette. Sanki o zengin biriymiş, ben de yoksul komşuyumşum gibi "yardım" önerdi bana.
Danglars sakın sakın,
— Henüz kaptan değil, dedi. Eğer istersek durdurabiliriz. Hâlâ o kıza tutkun mu?
— Evet. Ama sanıyorum o konuda sorun çıkabilir. Son zamanlarda Mercedes'i hep Fernand'la birlikte gördüm. Onun, amcasının oğlu olduğunu söylüyor... Danglars,
— Gidelim! elledi. La Reserve'de oturup birer kadeh atalım. Bu arada da dinleyeceğimizi dinleriz.
— Haydi! Öyleyse! Ama içki paraları senden.

FERNAND VE MERCEDES

Danglars ve Caderousse bir ağaç altındaki masaya oturdular. Yaklaşık yüz metre ötede evlerin birinde, gece kadar siyah saçlara, bir ormanın gölgesi kadar koyu ve olağanüstü gözlere sahip bir genç kız duvarın yanında durmaktaydı. Kızın yanında, yirmi yaşlarında bir genç adam vardı. Adam kızgındı ve korkuyordu.

— Mercedes! dedi. Yine Mayıs geliyor. Evleneceğimiz ay mı bu, söyle bana?

— Sana bunun cevabını yüz kez verdim Fernand. Cevabım hep aynı.

— Olsun. Bir daha söyle. Bir daha söyle ki, sonunda inanayım ona. Annen seninle evleneceğim konusunda bana umut verirken, sen beni istemediğini söyle yine. Benim mutluluğumla, hayatım ya da ölümümle oynamışsın, umurunda değil senin. On yıldır senin kocan olma düşünüyorum. Bütün hayatım bu umut üzerine kurulu... Mercedes,

— Ben hiç seni umutlandıracak bir şey söylemedim ki, dedi. Seni hep bir erkek kardeşimmişsin gibi sevdim..Benden bir kız kardeş sevgisinden fazlasını bekleme. Kalbim başka birine ait. Doğru değil mi Fernand?

— Evet, biliyorum Mercedes. Bunu bana sık sık söyledin. Ama -bunu son kez soruyorum- kararını tam olarak verdin mi?

Genç kız sakın bir sesle karşılık verdi:

— Ben Edmond Dantes'i seviyorum. Ondan başkası asla kocam olmayacak.

BİR DÜŞAAN

Fernand yenilmiş gibi başını öne eğdi. Sonra birden kıza bakarak sordu:

— Peki ya o ölürse?

— O ölürse ben de ölürüm.

— Ya seni unutursa?

Evin dışından "Mercedes, Mercedes" diye bağırın neşeli bir ses geldi. Genç kız, gözleri aşkla parlayarak,

— Beni unutmamış işte görüyorsun ya! dedi. Burada işte. "Buradayım Edmond, buradayım" diye koşup kapıyı açtı.

Edmond ve Mercedes birbirlerinin kollarına atıldılar. Marsilya güneşinin altın ışıkları, onların çevresinde cennetin, ışıkları gibi parıldamaktaydı. Bütün yeryüzünde yalnızca, ikisi vardı sanki.

Fernand evden koşarak çıktı. Kendi kendine öfkeyle konuşarak, "Ah, kim kurtaracak beni bu adamın elinden? Ne deliyim ben!" diye bağırıldı.

— Fernand! Nereye koşuyorsun böyle?

Genç adam birden durdu. Bir ağacın altındaki masada Danglars'la birlikte oturmakta olan Caderousse'u gördü. Caderousse,

— Bak hele! dedi. Arkadaşlarınıza dikkat etmeyecek kadar mı aceleniz var böyle?

Fernand ağır ağır onlara doğru ilerledi. Cade-rousse arkadaşı Danglars'a tuhaf bir bakış fırlatarak,

— Bu Fernand'dır, dedi. Kendisi Marsilya'nın en iyi balıkçılarından biridir: Mercedes adındaki çok güzel bir kıza da tutkundur. Ama görülen o ki, güzel kız da 'Firavun' gemisinin ikinci kaptanına tutkun. Görünüşe göre 'Firavun' gemisinin ikinci kaptanı bir düşman daha kazanmış bulunuyor,

BUGÜN YA DA ERTEŞİ GÜN

Danglars, "Düğün ne zaman olacak?" diye sordu. Fernand,

— Henüz saptanmadı, dedi. Cadetousse söze karıştı:

— Ama olacak! Dantes'in 'Firavun' gemisine kaptan olacağı ne kadar kesinse bu da Öyle. Ee, ne diyorsun Danglars?

Danglars kadehleri doldurarak,

— Güzel! dedi. Güzel Mercedes'in kocası Kaptan Edmond Dantes'in sağlığına içelim.

Fernand'ın gözlerine bir hüznün çökmüştü. Tam da o sırada Edmond ve Mercedes kol kola geçiyorlardı. Caderousse sandalyesinden doğrularak seslendi:

— Hey Edmond! Arkadaşlarını görmüyor musun? Yoksa onlarla konuşmayacak kadar burnun mu büyüdü?

Dantes karşılık verdi:

— Yok sevgili dostum. Burnum büyümedi, ama mutluyum. Bu mutluluk ise kimseyi göremeyecek kadar gözlerimi kamaştırdı...

Danglars,

— Ha, neden bu demek! Düğün ne zaman yapılıyor?

— Olabildiğince erken. Bugün ya da ertesi gün. Burada, La Reserve'de. Senin ve Caderousse'un da geleceğinizi umarım.
— Ya Fernand? diye gülerек sordu Caderousse. Fernand da gelecek mi?
— Elbette. Karımın kardeşi benim de kardeşimdir. Eğer o düşünümüzde bulunmazsa ben ve Mercedes çok üzülürüz. Fernand karşılık vermek için ağzını açtı. Ama tek bir söz söylemedi. Danglars,
— Bugün ya da ertesi gün, dedi. Bu ne acelecilik Kaptan?
— Henüz kaptan değilim Danglars. Ama, evet, aceleliyiz. Paris'e gitmem gerekiyor çünkü.
— Paris'e mi? Orada işin mi var?
— Kendi işim değil. Kaptan Leclerc ölürken kendisi için bir şeyler yapmamı istemişti benden... Danglars,
— Evet, evet, anlıyorum... Kendi kendine konuşarak ekledi: "Paris'e Mareşal Bertrand'ın mektubunu götürmek için gidecek, kuşku yok. Bu düşünce nasıl da geldi aklıma! Dantes, dostum. Kesinlikle "Firavun'un kaptanı değilsin henüz..." Uzaklaşmakta olan Edmond'a dönerek seslendi,
— İyi yolculuklar!.. Edmond da dostça "teşekkür ederim" dedi. İki sevgili yollarına sevinçle devam ettiler.

A
— Çocuk! Bana bir kalem ve kâğıt getir! diye seslendi Danglars. İstedikleri getirildi. Caderousse,
— Ne tuhaf düşünce! dedi. Bir insanı gece elinde baltayla beklediğini düşün. Şu kalem onu daha güvenli biçimde öldürür... Fernand olacakları öğrenmek isteyerek,
— Ne yapacaksınız? diye sordu. Danglars,
— Anlatacağım, diye karşılık verdi. Dantes Elbe adasına da uğradığınız bir yolculuktan henüz döndü. Herhangi bir hükümet yetkilisine, Dantes'in Napolyon hesabına çalıştığını; onu şimdiki kralımızın yerine hükümdar olarak getirmek istediğini bildirir bir mektup göndereceğiz... Fernand bağırırdı:
— Ben yazacağım bu mektubu.
— Mercedes de bir daha hiç sevmeyecek seni; Hayır, bu mektubu benim yazmam daha yerinde olur. Sol elimle yazacağım.

Danglars şunları yazdı:
"Kralın dostlarından biri inanır ki; Kralın görevlileri, Firavun gemisinden Edmond Dantes'in Elbe Adasından Napolyon'un Paris'teki yandaşlarına bir mektup getirdiğini bileceklerdir. Dantes yakalanacak olursa mektup ya üzerinde, ya babasının evinde, ya da gemideki odasında bulunacaktır."
Mektubu bir zarfa koydu. Üzerine de 'Villeforr*' diye bir ad yazdı. "Bu iş tamamdır" dedi. Caderousse,
— Evet, tamam, dedi. Ama pis bir işbu... Mektubu almak için elini uzattı- Danglars mektubu yere atarak,
— Pekâlâ, öyleyse göndermeyelim.
— Tamam, göndermeyelim. Gidelim haydi. Bizimle gelmiyor musun Fernand?
— Hayır, ben burada kalıyorum.
Danglars Caderousse'la rihtime doğru yürüdü. Biraz ilerledikten sonra geriye dönüp baktı. Fernand'sın yerden mektubu alıp koşa koşa şehre doğru gittiğini gördü.

KANUN ADINA

La Reserve'de düşün için olağanüstü bir şölen hazırlanmıştı. Firavun gemisinden birçok kişi oradaydı. Dantes'in öteki arkadaşları da en güzel giysileriyle gelmişlerdi. Avludaki yüksek sesle bağırışlar Morrel'in geldiğini gösteriyordu.. Firavun gemisinin çalışanları Dantes'in kaptanları olacağını anlamışlardı. Dantes adamları tarafından çok sevilirdi. Bu yüzden böyle uzun uzun ve yüksek sesle bağırıyorlardı.
Mercedes, tatlı, berrak sesiyle "Başlıyor muyuz?" diye sordu. "Saat şimdi iki. On beş dakikaya kadar kilisede bekliyorlar bizi."
Bütün davetliler ayağa kalkmış, bir çizgi oluşturacak biçimde dizilmişlerdi. Birinin kapıya üç kez; vurarak sesiendiğ* duyuldu:
—Kanun adına, açın kapıyı!
Bir subay arkasında dört askerle içeri girdi.
— Edmond Dantes nerede?
— Benim! diye atıldı Edmond. Niçin soruyorsunuz?
— Ben söyleyemem. Nedeni daha sonra anlatılacak size... Dantes,
— Korkacak bir şey yok sevgili arkadaşlarım!

dedi. Bir yanlışlık olmalı. Az sonra anlaşılacak. Hepsi bu, eminim...
Dangtars,

— Elbette yanlışlık var bu işte. Eminim. Dantes arkasında askerlerle avluya indi. Mercedes seslendi:

— Tanrı seninle olsun sevgilim!

— Seninle de sevgili Mercedes. Az sonra birlikte olacağız yine.

Yargıç Villefort, adamların birinden bir kâşpt alarak "tutukluyu getirin" dedi.

Dantes içeri girdi.

— Kimsiniz ve nesiniz?

— Adım Edmond Dantes. Firavun gemisinin ikinci kaptanıyım.

— Yaşınız?

— Yirmi.

— Tutuklandığınız sırada ne yapıyordunuz?

— Düşün törenimizi... Genç adamın sesi buruktu. Mutluluğunun böylesi bir duruma dönmesi, taşıyamayacağı kadar ağır bir yükü.

— Düşün töreniniz mi? dedi Villefort.

— Evet. Üç yıldır sevdiğim bir genç kızla evlenmek üzereydim.

Bu sözleri duymak Villefor'u üzmüştü. Ama sürdürdü:

— Napolyon'un hizmetinde bulundunuz mu?

— İktidardan düştüğü sırada tam da onun gemilerinden birine girmek üzereydim.

— Bu sizin tehlikeli bir adam olduğunuzu ve Napolyon'u iktidara yeniden getirmek istediğinizi gösterir.

— Ben? Ben mi tehlikeliyim? Yalnızca yirmi yaşındayım ben. Ne bu gibi işlerden, ne de böyle düşüncelerden anlarım. Düşündüğüm yalnızca üç şey var; babamı, Morrel'i, hepsinin üzerinde de Mercedes'i severim. Size söyleyebileceklerimin hepsi bunlar.

— Hiç düşmanınız var mı?

— Düşmanım mı? Düşman kazanacak kadar önemli bir kişi değilim. Buyruğumda on, oniki denizci var. Onlara sorarsanız beni sevdiklerini söyleyeceklerdir. Bir baba gibi değil -çünkü çok gencim-ama bir ağabey gibi...

— Daha yirmi yaşındayken kaptan olacaksınız. Sevdiğiniz güzel bir kızla evleniyorsunuz. Bundan dolayı biri size düşman olmuştur belki de.

— Olabilir. Siz insanları benden daha iyi tanırırsınız.

— Aldığım kâğıt bu. Yazıyı tanıyor musunuz? Dantes kâğıdı okuyunca yüzünden bir üzüntü bulutu geçti.

— Hayır, tanımıyorum. Ama bu adamın gerçek bir düşman olduğu belli.

»
Villefort, bu yumuşak sözlerin andında nasıl bir gücün yattığını Dantes'in gözlerinden okumuştü.

— Şimdi, bir tutuklunun bir yargıçla konuştuğu gibi değil de, bir adamın başka bir adamla konuştuğu gibi konuş benimle: Bu kâğıtta nasıl bir gerçek gizli.

— Hiçbir gerçek yok. Size doğru olan her şeyi anlattım. Napoli'den ayrıldıktan sonra Kaptan Leo lerc hastalanmıştı. Üçüncü gün hastalığı iyice arttı. Ölümünün yaklaştığını hissetmişti. Beni çağırarak, "Sana söyleyeceğim şeyi yapacağına söz ver" dedi. "Çok önemli bir konu bu. Ölümünden sonra kaptan sen olacaksın. Elbe'ye gidip Mareşal Bertrand'ı sor. Ona bu mektubu ver. Belki o da sana başka bir mektup verecek ve nereye götüreceğini söyleyecektir. Yaşasaydım benim yapmam gereken şeyi sen yapacaksın şu halde." Ben de söz verdim.

— Sonra ne yaptınız?

— Benden istenileni. Elbe'ye vardım. Kıyıya yalnız çıktım. Mektubu Mareşal Bertrand'a verdim. O da bana Paris'teki birine götürmem için başka bir mektup verdi. Buraya Mercedes'i görmek ve düşün hazırlıklarını yapmak için gelmişim. Yarın da Paris'e gitmeyi düşünüyordum.

— Öyle görölüyor ki anlattıklarınız doğru, dedi Villefort. Eğer yanlış bir iş yapmışsanız bu sizin cahilliğinizden ve bir de kaptanınızın emirlerinden dolayı olmuş. Elbe'den aldığınız mektubu verin ve sizi yeniden çağırarak olursam geleceğinize de söz verin. Arkadaşlarınızın yanına dönebilirsiniz... Dantes sevinçle,

— Yani özgürüm öyle mi? diye sordu.

— Evet. Ama önce mektubu verin bana.

— Ama o sizde zaten. O mektubu masanın üzerinde gördüğüm öteki mektuplarla birlikte almışlardı benden.

Dantes şapkasını alırken Villefort, "Durun" dedi. "Mektubun üzerinde ne ad yazılıydı?"

— "Noirtier, Heron Yolu, Paris."

Eğer tavan çökmüş olsaydı, Villefort bundan daha fazla şaşkınlığa düşmeyecekti. Cılız bir sesle "Noirtier!" dedi. "Noirtier!"

— Evet. Tanıyor musunuz onu?

— Hayır. Kralın gerçek bir hizmetçisi, kralın İktidarını yıkıp Napolyon'u geri getirmek isteyen kimseleri tanımaz.

Dantes korku duymaya başlamıştı:

— Onlar bunu mu yapmak istiyorlar? Mektubun konusundan hiç haberim olmadığını söylemiştim size.

— Evet. Ama mektubun vereceği kişinin adını biliyorsunuz.

— Elbette. Kime verileceğini bilmek için adı okudum.

Villefor'un yüzü ölü gibi bembeyaz olmuştu. Sordu:

— Bu mektubu hiç kimseye gösterdiniz mi?

— Hiç kimseye? Size söz veriyorum.

Villefor'un yüzündeki görünüş Dantes'in yüreğini korkuyla doldurmuştu. Villefort mektubu okudu, sonra elleriyle yüzünü kapadı. "Ah! mektubun içinde ne olduğunu bir bilse!" diye düşündü. "Adımı değiştirdiğimi ve Noirtier'nin de babam olduğunu bir bilse yandım ben!.."

BIRAKIN EMİN OLAYIM

Villefort, kafasındaki düşünceleri okuyormuşçasına gözlerini Dantes'e dikmişti. Sonra,

—Az önce sizi serbest bırakacağımı umuyordum. Yapamıyorum. Sizi uzunca bir süre daha alıkoymam gerekiyor. Bu sürenin elden geldiğince kısa olmasına çalışacağım. Aleyhinize olan şey yalnızca bu. Masadan mektubu aldı, ocağa doğru yürüdü, "Bakın, yakıyorum onu!" dedi. Dantes,

— Ah, çok nazıksınız! diye bağırdı. Villefort,

— Dinleyin. Yaptığım bu işten sonra bana güvenebilirsiniz. Bu akşama kadar burada kalacaksınız. Eğer biri soracak olursa, ne bu mektup konusunda tek söz söyleyin ne de Noirtier adını verin!

— Söz veriyorum.

— Sizdeki tek mektup mu bu?

— Evet.

Villefort zili çaldı. İçeri bir asker girdi. Villefort Dantes'e, "Onu izleyin!" dedi.

Kapı kapanır kapanmaz Villefort kendisini sandalyenin üzerine attı. "Ah babacığım, her zaman benim mutluluk yolumun üzerine dikilmek

zorunda mısın? Eğer bu mektup bir bilinseydi, benim sonum olurdu. Bırak da bunun bilinmeyeceğinden emin -hem de çok emin- olayım.

NEREYE?

Dantes'i küçük bir odaya götürdüler. Küçük bir odaydı bu.(Ama pencereleri demirliydi. Akşam olmuş, karanlık basmıştı. Karanlıkta oturuyor amp en küçük bir sesteyi fırlayıp kapıya doğru atılıyordu.

Saat on sıralarında umudunu kaybetmeye başlamıştı. Derken dışarda ayak sesleri duydu. Bir anahtar çevrildi. Bir subayla dört asker alıp onu götürdüler. Birçok caddelerden geçip bir kıyıya vardılar. Orada daha çok asker vardı. Dantes'i bir kayığa bindirirlerken herkes ona bakıyordu. Kayık yola çıktı.

Dantes önce, serbest bırakılacağını düşünmüş ve yüreği sevinçle dolmuştu. Kayık La Reserve'den geçerken içini yine acı kapladı.

— Beni nereye götürüyorsunuz? diye sordu.

— Yakında öğreneceksin.

— Ama...

— Soruları cevaplamamıza izin yok.

Dantes karanlığa bakmaya çalışarak sessizce bekledi. Deniz üzerinde, kendisi için en değerli bildiği kişilerden uzaklara gidiyordu. Sonunda en yakındaki askere dönerek ellerini tuttu.

— Arkadaş! dedi. Nereye gittiğimiz lütfen söyle bana. Ben Edmond Dantes, bir denizci, Tanrı'ya ve Kral'a bağlı bir insanım. Nereye götürüyorsunuz beni, söyle!

— Marsilya'da doğdun, bir denizcilerin ve nereye gitmekte olduğunu bilmiyorsun öyle mi?

— Kesinlikle bilmiyorum.

— Çevrene bak öyleyse.

Dantes ayağa kalkıp ileri baktı. Yüz metreden daha yakın mesafede kara ve korku verici kayalıklar üzerinde yükselen İf Şatosu'nu gördü. Zindan yaklaşık üç yüz yit önce yapılmıştı. Şatonun ve oraya gidip de bir daha geri dönmeyen tutukluların üzerine birçok tuhaf hikâye!er anlatılırdı. Dantes bütün umutlarının sona erdiğini hissetti.

İF ŞATOSU

— İf Şatosu mu? diye Dantes bağırdı. Beni oraya niye götürüyorsunuz?

Asker güldü:

— Bir tutuklu olarak gitmiyorum oraya değil mi? Orası yalnız önemli mahkûmlar, kralın düşmanları için kullanılır. İf Şatosu'nda hiç yargıç var mı?

— Yargıç seni gördü ve sorguya çekti ya!

— Ama Bay Villefort bana söz vermişti ki...

— Bay Vilefort un neye söz verdiğini bilmiyorum. Ama seni İf Şatosu'na götüreceğimizi biliyorum.

— Ne yapıyorsunuz? İmdat!..

Dantes denize atlamak için yerinden fırladı, ama dört güçlü adam onu yakaladı. Gemi kıyıya yanaşmıştı. Askerlerden biri dışarı atladı. Dantes'in koluna girerek onu zorla birkaç basamak çıkardılar.

Tıpkı düş görüyor gibiydi. Kadılardan geçti, arkasından kapılar kapandı. Her şeyi bir -bulutun içinden bakıyormuşçasına görüyordu.

Bir an için durdular, Dantes düşünmeye çalıştı.

Çevresine bakındı. Her bir yanı yüksek duvarlarla çevrili bir avludaydı. Orada on dakika kadar beklediler. Askerler Dantes'in ellerini çözmüşlerdi. Oradan kaçamayacağı kesindi. Bir ses "Mahkûm nerede?" diye bağırdı. "Arkamdan gelsin!"

Mahkûm arkadan yürüdü. Adam onu neredeyse yerin altındaki bir odaya soktu. Odanın duvarlarından koca koca damlalar halinde sular akıyordu. Adam,

— Bu gecelik buradasın! dedi. Vakit geç oldu. Vali uykuda. Yarın belki başka bir yere koyar seni. Burada ekmele su ve üzerinde yatman için kuru ot var. İyi geceler!

Dantes karanlık ve sessizlik içinde kalakalmıştı.

MUHAFIZ

Muhafız günün ilk ışıklarıyla birlikte dönmüştü. Dönerken de Dantes'i kalacağı yere götürme emriyle gelmişti. Tutukluyu bıraktığı gibi buldu. Yaklaştı. Dantes onu görmemiş gibiydi. Omuzlarına dokunarak sordu:

— Uyumadın mı?

— Bilmiyorum... Muhafız Dantes'e bakarak,

— Aç mısın?

— Bilmiyorum.

— İstedğin bir şey var mı?

— Valiyi görmek istiyorum.

Adam belli belirsiz bir gülüşle odadan çıktı. Dantes gözleriyle onu izledi ve kollarını açık kapıya doğru uzattı. Ama kapı kapanmıştı. Duygulannı yeniden kazandı. Ağlayarak ve böyle bir davranışa layık olmak için ne yaptığını kendi kendisine sorarak yerden yere vurdu kendisini. Gün geçmiş o daha ne bir şey yemiş ne de içmişti. Kafesteki yırtıcı bir hayvan gibi odayı dört dönüp durmaktaydı. Ertesi gün muhafız yeniden görüldü.

— Güzel! dedi. Bugün kendini daha iyi hissediyorsun.

Dantes karşılık vermedi.

— Cesur ol delikanlı. Senin için yapabileceğim bir şey ister misin?

— Valiyi görmek istiyorum.

— Buna izin yok.

— Neye izin var öyleyse?

— Parasını ödemen şartıyla daha iyi yemeğe, kitaplara ve bir de avluda dolaşmaya.

— Kitap istemiyorum. Yemek de fena sayılmaz. Dolaşıp durmak da istemem. Ama Valiyi görmek istiyorum.

— Bir şey yapmadığın konusunda .sormak için üstelenmiş. Yoksa bir ay içinde çıldırırısın.

— Öyle mi düşünüyorsunuz?

— Biliyorum. Biz buraya bir adam getirmiştik. Valiye, eğer kendisini bırakacak olursa büyük bir hazine vereceğini söyleyip duruyordu. Senden önce bu odada o kalıyordu.

— Ne zaman ayrıldı buradan?

— İki yıl önce.

— Serbest bırakıldı yani?

— Hayır. Yer altındaki bir odaya hapsedildi.

— Dinleyin. Deli değilim. Belki olurum ama şimdi değilim. Valiyi görmek zorundayım... Adam geri geri giderek,

— Ha, ha, ha, diye bağırdı. Gerçekten deliriyorsun. Öteki de böyle başlamıştı. Üç gün içinde seninle başımız dertte olacak demektir. Ama yer altın-. da da bu odalardan var.

Dantes yanibaşındaki sandalyeyi kaparak başının üzerine kaldırdı. Muhafız,

— Dur, dur Hemen göreceksin Valiyi! dedi. Dışarı çıktı. Biraz sonra dört askerle döndü.

- Valinin emri! Bu tutukluyu alıp tam altındaki odaya götüreceksiniz.
- Alttaki yere mi? diye askerlerden biri sordu.
- Deliler delilerin yanına yakıştır. Evet,.

YERALTI

Zaman geçmiş, zindan subaylarının şefi bir ziyarette bulunmuştu. Dantes yerin altında da olsa, bu önemli kişiyi karşılamak için yapılan hazırlıkların sesini duymuştu.

Subay, Valinin göstermek lütfunda bulunduğu odaları dolaştı. Bu odalar sorun yaratacak türden odalar değildi çünkü. Subay tutuklulara yiyeceklerinin nasıl olduğunu, bir isteklerinin bulunup bulunmadığını sordu. Hepsi birden yemeklerin çok kötü olduğunu ve serbest bırakılmak istediklerini söylediler. Subay başka bir şey isteyip istemediklerini sordu. " "Hayır" dediler. Özgürlüklerine kavuşmaktan başka ne isteyebilirlerdi ki? Subay gülerken Valiye döndü:

— Hükümet bu ziyaretler için niye diyor anlamıyorum. Hep aynı şeyler: "Yemekler kötü. Ben bir suç işlemedim, bırakın beni." Başkaları da var mı?

— Evet. Deliler ve tehlikeli mahkûmlar var.

— Onları da dolaşalım. Hepsini görmeliyim.

İki askerın öncülüğünde subay merdivenleri indi. Hava korku vericiydi. Karanlık ölüm kokusuyla dolu gibiydi. Subay bağırdı:

— Vay! Ki m yaşayabilir burada?

— Çok dikkatli korumamız için emredilen son derece tehlikeli bir.

— Yalnız mı?

— Elbette.

— Ne zamandır burada?

— Şöyle böyle bir yıl.

— İlk gelişinde buraya mı konuldu?

— Bir muhafızı öldürmeye kalkışınca kadar hayır.

— Muhafızı öldürmeye kalkmak mı?

— Evet. Adamın elinde bir lamba vardı. Öyle değil mi Antoine?

— Öyle efendim. Beni öldürmeye kalkıştı, diye muhafız karşılık verdi.

— Delirmiş olmalı.

— Delirmişten de öte. İyice kötü ve çok tehlikeli.

— Onun hakkında bir rapor düzenleyebilir miyim?.. Vali,

— Oh, hayır! dedi. Yararı olmaz. Bir başka yıl tamamen aklını kaçıtır gider.

— Böylesi onun için daha iyi olur.

— Haklısınız, dedi Vali. Sözleriniz, konuları ne derece derinliğine ele aldığınızı gösteriyor. Yaklaşık altı metre aşağıdaki odada İtalya'daki bir parti önderini tutuyoruz. 1811'den beri burada. 1813'de de çıldırdı. Değişiklik onun için iyi oldu. Şimdi çok sakin.

— İkisini de göreceğim. Görevim bunu gerektiriyor.

TUTUKLU

Görevlinin ilk ziyaretiydi bu. Ne kadar büyük bir adam olduğunu göstermek istedi.

— 34 numara. İlk orayı ziyaret edelim, dedi.

Dönen anahtarın sesi duyuldu. Bir köşede oturan Dantes başını kaldırdı. Yabancıyı iki askerle birlikte, gördü. Valinin şapkasını çıkarmış olarak durduğu da gözünden kaçmamıştı. Bunun yüksek görevlilere karşı yapıldığını biliyordu. Onu karşılamak için yerinden fırladı.

Askerler ilerleyerek onu gerilemeye zorladılar. Dantes görevliye kendisinin tehlikeli bir kişi olarak tanıtıldığını duymuştu. Gözlerini ve sesini elinden geldiğince tatlılaştırmaya çalışarak görevli ile konuştu. Onun yüreğinde acıma duygusu uyandırmak istiyordu. Sözlerini şöyle bitirdi

— İşlediğimi ileri sürdükleri suçun ne olduğunu bilmek istiyorum yalnızca... Görevli,

— Anlayacağız, dedi. Sonra Valiye dönerek,

— Bu zavallının kayıtlarınızda neyle suçlandığını göstermelisiniz bana!

— Elbette!.. Dantes,

— Beni bırakamayacağınızı biliyorum, dedi. Ama hiç değilse umut verin bana.

— Bunu söyleyemem size. Sizin tutsak olmanız için kim emir verdi?

— Bay Viilefort.

— Size düşman olmak için bir nedeni var mıydı?

— Hayır. Bana karşı çok iyi davranmıştı.

— Öyleyse sizin hakkınızda yazdığı herhangi bir şeye inanabilirim.

— Evet.

Kapı kapandı. Ama odada eskiden "umudu" olan kişi yoktu artık.

FARIA

. — Öteki tutuklu burada, dedi Vali. Onun deliliği daha ilginç türden. Büyük bir hazineye sahip olduğunu sanıyor. Hükümete, serbest bırakılması karşılığında, binlerce lira tutarında para vermeyi önerdi. Sonra önerisini iki katına çıkardı. İki katına daha. Aynı şeyi size de önerecek.

— Ne kadar ilginç! Adı ne bu adamın?

— Faria.

— 27 numara mı?

— Evet, orası. Kapıyı aç Antoine.

Görevli delinin odasına bir göz attı. Alışılmış soruyu sordu:

— Ne istiyorsun?

— Ben mi? Hiçbir şey istemiyorum... Görevli,

— Anlamadın galiba! dedi. Ben hükümet tarafından buraya tutukluları dolaşmak ve bir ihtiyaçlan varsa onları anlamak için geldim.

— Ha, o zaman başka! diye Faria bağırdı. Adım Faria'dır. Roma'da doğdum. Yirmi yıl Prens Spada'ya hizmet ettim. 181 l'de de -niçin olduğunu bilmiyorum- buraya kapatıldım. O zaman, bu zamandır serbest bırakılmayı istiyorum hep.

— Evet, evet. Ama ben buraya senin insanca davranıp davranılmadığı konusundaki düşünceni öğrenmeye geldim.

— Yemek öteki zindandakinin aynı. Çok kötü. Bu oda dersin sağlığa aykırı. Ama bir zindandan başka, ne beklenir ki? Size anlatacağım konular bunlar. Çok önemli şeyler anlatmak isterdim size.

— Elbette, dedi Vali. Ne söyleyeceğinizi biliyorum. Şu gizli hazine değil mi?

— Tabii! Başka ne konuda konuşacaktım ki?

Konuşmanın sonu olmuştu bu. Faria'yı bıraktılar. Ziyaret yalnızca, onun deli olduğu iyice kanıtlanmıştı.

Görevli Dantes'e verdiği sözü tutmuştu. Hapishane defterine baktı ve şu kaydı buldu:

EDMOND DANTES

Tehlikeli bir insan. Napolyon'a Elbe'den yardım etmekten dönüyor. Elden gelecek en büyük dikkatle gözaltına tutulması... Görevlinin, böylesi bir tutuklu için elinden bir şey gelmezdi. O da "hiçbir şey yapılamaz" diye yazdı.

DUVARDA BİR SES

Günler ve haftalar geçmiş, Dantes, görevlinin ziyaretinin yalnızca bir düş olduğunu düşünmeye başlamıştı.

Önceleri, bir ay içinde bırakılacağını ummuştu. Ay gelip geçmiş, o zaman da, "öteki zindanları da dolaşacak, Paris'e varmadan bir şey yapamaz" diye düşünmüştü. O zaman bu işin üç ay içinde olabileceği kanısına varmıştı. Üç ay da geçmiş ama hiçbir şey olmamıştı.

Edmond bir gece, saat dokuz sıralarında, bitişiğinde yattığı duvarda bir ses duydu. Ses sürüyordu. Sanki güçlü bir hayvan duvarları kemiriyor gibiydi. Bunun yalnızca bir düş olabileceğini düşündü. Ama hayır. Ses hâlâ sürüyordu. Sonra düşen bir şeyin sesini duydu. Derken sessizlik oldu.

Bundan birkaç saat sonra olay daha yakından ve daha belirli olmak üzere yeniden başladı. Sonra, içeriye muhafız girdi. Muhafız ona kahvaltısını getirmişti. Muhafızın gidişinden sonra Edmond, "Kuşku yok ki, tutuklulardan biri kaçmaya çalışıyor" diye düşündü. "Yoksa Valinin emri üzerine çalışan bir işçi mi? Nasıl anlayacağım bunu?"

Ama düşünemeyecek kadar kuvvetten düşmüştü. Köşeye gidip iri bir taş parçası çekti. Onunla sesin geldiği duvara vurdu. Üç kez vurmuştu. Ses hemen kesilmişti. İki saat geçmiş, ses duyulmamıştı. Gün geçti. Edmond sevinçle kendi kendine, "bu bir tutuklu" dedi.

MONTE KRİSTO TAHTA

Edmond, bunu bulmanın sevinciyle yardım etmek istedi. Odada yalnızca bir yatak, bir sandalye ve bir su kabı vardı. Kap çok sert ve sağlamdı. Yapacak yalnızca bir şey vardı ki o da su kabını kırıp sivri uçlarından yararlanmaktı. Kabı yere fırlatıp parça parça etti. En sivri uçlu parçalarından bir, ikisini yatağının altına sakladı.

Ertesi sabah muhafız gelince ona, su içerken kabı düşürüp kırdığını söyledi. Adam dikkatsizliğinden dolayı ona kızmış ama gidip hemen bir başkasını getirmişti. Tutukluya bir daha dikkat etmesini söyledi ve

çekilip gitti. Dantes adamın ayak sesleri duyulmaz olunca hemen işe koyuldu. Duvar zamanla yumuşamıştı. Böyle çalışmakla kaldığı iki yıl süresince altı metre uzunluğunda ve yarım metre genişliğinde bir yeraltı geçidi açabilirdi. Kendi kendine, "Bütün bu saatleri ağlamakla niye boşa geçirdim?" diye sordu.

Sonunda duvardan bir kaya sökebilmişti Onu yarım metre genişliğinde bir çukura bıraktı. Bütün çıkan tozu, pisliği toplayarak odanın bir köşesine taşıdı. Üzerlerini de toprakla örttü. Sonra taşı yerine koydu. Yatağım da muhafız görmesin diye taşın dibine yerleştirdi. Adam gider gitmez yeniden çalışmaya koyuldu. Bütün gece uğraştı. Öte yandaki tutuklunun, çalışmayı durdurduğunu farketmişti. Eğer komşusu gelmezse kendisi ona gidecekti. Ertesi gece yine çalışmasını sürdürdü. Komşusunun işine gerçekten son verip vermediğini öğrenmek istiyordu.

-Dinledi. Hiç ses yoktu. Bu onu üzmüştü. Komşusu ona güvenmiyordu demek. Bütün gece çalışarak duvarda bir yol açmaya uğraştı. Sonra bir yerde takıldı kaldı. Yolunun üzerinde bir şey vardı ki ne kesebiliyor ne de kıvıldatabiliyordu. Ona dokununca bir tahta olduğunu anladı. Tahtadan yapılma büyük bir kütle Dantes'in açmaya çalıştığı geçidi kapıyor ve yolu tümüyle tıkiyordu.

KİMSİN SEN?

Zavallı genç bunu hiç düşünmemişti. "Ah Tanrım, Tanrım!" diye bağırdı, "Af canımı! Bütün umudumu kaybettim."

Sanki mezardan geliyormuş gibi yerin altından yükselen bir ses, "Tann'dan sözeden ve bütün umudunu kaybeden bu kişi kimmiş?" diye sordu. Edmond dizlerinin üzerinde yükselerek, "Bir ses, bir insan sesi!" dedi. "Tanrı aşkınabir daha konuş!" Ses,

— Kimsin sen? diye sordu.

— Mutsuz bir tutuklu.

— Niçin hapistesin?

— Hiçbir suçum yok..

— Ne yapmakla suçlanıyorsun?

— Napolyon'u Fransa'ya geri getirmeye çalışmakla.

— Geri getirmek mi? Şu halde artık orada değil, öyle mi?

— Napolyon Elbe adasına 1814 yılında gönderilmişti. Ne zamandır burada olduğunu biliyor musun?

— 1811 'den beri... Dantes,

— Dört yıldır buradayım demek? diye bağırdı.

— Artık bir şey yapma! Deliği nasıl gizliyorsun?

— Yatağımla.

— Dört yıldır buradasın demek? diye bağırdı.

— Odanın kapısı nereye açılıyor?

— Avluya giden bir geçitte.

— bu kötü işte. Yanılmışım. Çizdiğim planda beş metrelik bir yanlı yapmışım. Senin çalıştığın duvarı, zindanın dış duvarı olarak düşünmüştüm.

— Şu halde odan denize bitişik.

— Benimde bütün umudum bu ya.

BEN 27 NUMARADAYIM

— Diyelim ki yolunu açabildin?

— Kendimi denize atıp yakındaki adaya yüzmeye çalışırım.

— O kadar uzağa yüzebilir misin?

— Tanrı güç verir bana. Ama şimdi umutlanmak için neden yok.

— Hiç mi?

— Hiç ya. Açtığın deliği kapat. Dikkatli yap bunu. Bir daha da uğraşma. Beni işitinceye kadar bekle.

— Kim olduğunu söyle hiç değilse.

— Ben 27 numarayım.

— Bana inanmıyorsun. Neden? Muhafızlara tek bir söz bile söylemem. Hiç değilse yalnız bırakma beni.

— Pekâlâ! dedi ses. Yarın görüşmek üzere. Edmond geri döndü.

Duvardaki deliği dikkatle

kapayarak yatağı önüne çekti.

Ertesi sabah, yatağını duvardan çekerken bir ses duydu. Dizlerinin üzerine eğildi.

— Sen misin? dedi. Ben buradayım.

— Muhafızın gitti mi?

— Evet. Akşama kadar da dönmez. On iki saatimiz var.

— Öyleyse çalışabilirim.

Bunun üzerine Dantes'in iki eliyle dayandığı döşeme çöktü. Dantes, bir kaya kütleleriyle açılan delikten aşağı çekilirken kendisini geriye attı.

Sonra oyuğun dibinden -derinliğinin ne kadar olduğunu bilmiyordu- bir adamın kollarıyla başı gözüktü. Adam sıçrayıp odaya çıktı,

İTALYA'DAN BİLGİN BİR BEYEFENDİ

Ufak, tefek bir adamdı bu. Çektiği acılar saçlarını yaşına göre fazla ağartmıştı. Koyu gözleri ve uzun, beyaz sakalı vardı. Bedeninde büyük bir güç yokmuş gibi görünüyordu. Kollarından çok kafasıyla iş gören biri olduğu belliydi. Dantes'in sıcak karşılayışı adamı duygulandırmıştı. Açık havaya ve özgürlüğe kavuşacağını umarken bir başka hücreye çıkması adamı hayal kırıklığına uğrattıysa da nezaketinden dolayı Edmond'a yine de teşekkür etti.

PENCERE

Odanın bir duvarında küçük bir pencere vardı. Çok yüksekledi. O kadar da küçüktü ki üzerine üç kalın demir çekilmemiş bile olsaydı bir çocuk zor geçebilirdi oradan.

Öteki hücrenin konuğu masayı pencerenin altına çekti. Sonra Dantes'e, masanın üzerine çıkıp sırtını duvara vermesini ve ellerini de önünde kenetlemesini söyledi. "27 Numara" masaya atladı, masadan Dantes'in ellerine, oradan da genç adamın omuzlarına sıçradı. Yüzünü pencerenin demirlerine yapıştırarak bütün dış duvarları gözledi. "Ben de böyle düşünüyordum" diyerek başını geri çekti. Yine tırmandığı gibi çabucak aşağı iniverdi. Dantes bu yaştaki bir adamın çevikliğine şaşmış, kalmıştı. "27 Numara",

— Senin odanın bu yanı, bir askerin gece gündüz beklediği bir keçi yoluna: açılıyor), dedi. Askerin kafalının tepesini gördü.m. Bu yüzden de hemen geri çekildim. Beni görebilir diye korkmuştum.

— Yani? diye Dantes sordu.

— Yanisi şu: Bg duvarların herhangi birinden kaçmak mümkün değil.

Dantes, kendisine yıllar boyu güç veren umudunu çabucak ve sakin bir biçimde kaybeden bu adama merakla bakıyordu. Sonunda,

— Lütfen bana kim ve ne olduğunu anlatır mir sın?

— Elbette. Adım Faria'dır. 1811'den beri İf Şa-tosu'nda tutuklu bulunmaktayım. Daha önce de üç yıl Fenestrelle zindantndaydım.

— Niye*buradasın peki?

— İtalya bildiğin gibi birçok küçük ülkelere bölünmüştür. Her birinin başında da kendi yöneticisi vardır. Benim isteğim İtalya'yı büyük bir

kralın yönetimi altında büyük bir ülke yapmaktı. Bu büyük kralı bulduğumu sanmıştım ama o delinin biriymiş. Beni, tasarımı öğrenmek ve sonra da mahvetmek için dinlemiş yalnızca. Bu büyük*iş artık hiç gerçekleşmeyecek belki de. Napolyon İtalya'yı tek bir ülke haline getirmeye başlamıştı ama görevini tamamlayamadı. İtalya talihsiz bir ülke... Yaşlı adam bu son sözleri söylerken büyük bir üzüntü içindeydi. Dantes,

— Senin yaptığın geçidi görmek isterdim, dedi.

— Gel öyleyse arkamdan. Dantes de yeraltı geçidine girdi ve onu izledi.

FARİA'NIN ODASI

İki arkadaş yeraltı geçidinden kolayca geçtiler. Faria döşemedeki bir taşı kaldırdı ve odaya tırmandılar. Dantes odaya girer girmez merakla çevresine bakındı ama değişik bir şey gözüne çarpmadı.

"Anlamadığım tek bir şey var" dedi. "Gündüz bu kadar işi yapmaya nasıl zaman bulabildin?" Faria,

— Geceleri de çalıştım, dedi.

— Geceleri mi? Senin gözlerin kedi gözü gibi mi? Karanlıkta görebiliyor musun?

— Elbette hayır? Ama Tanrı insana ihtiyaçlarını karşılayabilsin diye akıl vermiş. Kendi kendime bir lamba yaptım.

— Lamba mı yaptın? Peki lamba için yağı nereden buldun?

— Yiyeceklerimin yağından aldım. Çok güzel yanıyor. İşte lambam... Böyle diyerek onu Dantes'e gösterdi.

Oturup konuştular. Faria'nın sözleri bilgi ve zekâ ile doluydu. Dantes onu merakla dinliyordu. Faria'ya bildiklerini kendisine de öğretmesini söyledi. Faria bunun iki yılda olabileceğini söyleyince Dantes,

— İki yıl mı? diye bağırdı. İki yıl içinde bütün bildiklerini öğrenebileceğimi mi söylemek istiyorsun?

— Konuları öğrenebilirsin. Ama 'öğrenmek' demek 'bilmek' anlamına gelmez. Hayat boyunca, çalışmak gerekir bunun için... Dantes,

— Ne zaman başlıyoruz? diye sordu.

— İstersen hemen.

Dantes'in iyi bir anlama yeteneği vardı. Öğrendiği bir şeyi unutmuyordu. Çabucak ve kolayca öğreniyordu. Dünya tarihini, İngilizce'yi ve daha bir çok şey öğrendi.

Zaman geçiyor, Dantes yepyeni bir insan oluyordu. Ama Faria değişmişti. Her ne kadar Dantes'le birarada olmak ve ona bir şeyler öğretmekten zevk duyuyorsa da, gitgide daha üzgün oluyordu. Kafasını kurcalayan bir şey var gibiydi. Bazı kere hiç konuşmadan saatlerce oturuyor, sonra da kalkıp daracık odanın içinde dolaşıyordu. Sonunda Dantes'e kaçmaları için çizdiği bir planı gösterdi. Planda kendi odası, Dantes'in odası ve ikisi arasındaki yeraltı geçidi görünmekteydi. Buradan da askerin üzerinde yürüdüğü yolun tam altına çıkacak başka bir geçit açmayı tasarlıyordu. Yol büyük kayalardan yapılmıştı.

— Bu kayalardan birinin altındaki toprağı kazıyacağız ki, kaya düşmeye hazır olsun. Kayayı bir kalasla destekleyeceğiz. (Onu da masanın altındaki şu parçayla yapacağız) Kaçmaya hazır olunca desteği çekeceğiz. Muhafız kayanın üzerine basar basmaz açtığımız geçide yuvarlanacak. Onu yakalayıp elini ağzını bağlayacağız ki kımıldayıp bağırmamasın. O zaman denize ulaşmak mümkün olacak. Oradan da yakın adalardan birine yüzmemiz gerekecek.

KORKUNÇ BİR HASTALIK

Hemen ertesi gün çalışmaya başladılar. Ancak muhafızlarının geleceği saatte işleri durdurarak odalarına, dönüyorlardı. Sonunda yeraltı geçidi tamamlanmıştı. Faria Edmond'un odasında kalmaktaydı. Edmond birden onun acıyla bağırdığını duydu. Faria'nın yanına gitti. Adam odanın ortasında duruyordu. Yüzü ölü yüzü gibi beyazdı. Dantes,

— Neyin var? diye sordu. Ne oldu?.. Faria,

— Çabuk! diye karşılık verdi. Sana söyleyeceklerimi iyi dinle. Ben ölümcül bir hastalığa yakalanmış bulunuyorum. Odama geri götür beni. Yatağımı destekleyen ayaklardan birini çıkar. Orada bir delik bulacaksın. Delikte, içi kırmızı bir sıvıyla dolu bir şişe var.

Dantes böyle anî tehlikeler karşısında nasıl davranması gerektiğini biliyordu. Adam daha konuşurken onu yeraltı geçidinden çekerek odasına götürdü ve yatağına yatırdı. Zavallı adam kanı donmuş gibiydi şimdi. Dantes'e,

— Teşekkür ederim, dedi. Bu hastalık geldiği zaman bedenim ölü gibi soğur ve kımıldamadan dururum. O zaman ağzımı zorla açıp şişedeki sıvıdan sekiz, dokuz damla dök. Yeniden kendime gelirim.

Daha fazla konuşmadı. Yüzüne ölü solgunlurğu gelmişti. Dantes o zaman bıçağıyla Faria'nın ağzını zorla açtı, içine dokuz damla sıvıdan döktü. Sonra ne olacağını görmek için korkuyla bekledi. Bir saat geçmiş, henüz bir değişiklik olmamıştı. Derken adamın yüzüne yavaş yavaş renk gelmeye başlamış, gözlerinde hayat belirtisi görülür olmuştu.

UMUDUNU KAYBETME

Hasta adam henüz konuşamıyordu. Ama kapıyı gösteriyordu. Bakışlarında korku vardı. Dantes dinleyince muhafızın ayak seslerini hemen duydu. Yeraltı geçidinden geçip odasına çıktı, yatağına uzandı. Muhafız geldiği zaman herzmanki haliyle görmüştü onu. Muhafız çıkar çıkmaz Dantes Faria'nın yanına koştu. Yaşlı adam zayıf bir sesle, — Seni bir - 'aha görebileceğimi sanmıyordum, dedi.

— Niye? Öleceğini mi sandın yoksa?

— Hayır. Ama kaçış için bütün hazırlıklar tamamlanmıştı ya, bu şansını kullanarak kaçtığını düşündüm.

Dantes çok kızmıştı,

— Demek seni bırakıp kaçacağıma inanacak kadar az tanıyorsun, beni? dedi.

— Aklım başımda değildi. Bu hastalık bende korkunç bir zayıflık bırakıyor... Dantes,

— Umudunu kaybetme, gücün geri gelecek.

— Hayır, hayır... İlk rahatsızlığım yalnızca yarım saat sürmüştü. Sona erince açlık duymuştum.

Yataktan yarımsız kalkabiliyordum. Şimdi sağ kolumu ve bacağımı kaldıramıyorum. Başımda da ağrı var. Üçüncü kez bu hastalık ya öldürür beni, ya da -J güç diye bir şey bırakmaz bende.

— Hayır, hayır! diye Dantes bağırdı. Ölmeyeceksin. Birlikte kaçacağız seninle. Hele bir gücün gelsin yeniden.

— Ama yüzemem ki. Kollarımı bile kaldıramıyorum. Hiçbir zaman da kaldıramayacağım.

— Bundan nasıl emin olabilirsin? Öyle de olsa, ben sırtıma altı yüzdürürüm seni.

— Sen denizcisin oğlum. Bir denizci sırtında böylesi bir yükü yüz metreden fazla gidemeyeceğini bilmeli. Sen benimle vakit geçirme. Git. Kendin git.

— Dinle öyleyse! Tanrı'nın adına söz veriyorum ki, ölüm bizi ayırana kadar yanında kalacağım.

Faria genç arkadaşına sevgiyle baktı. Yüzünden gerçeği söylediğini anlamıştı.

— Teşekkür ederim oğlum!., dedi. Ama şimdi git de kimsenin dikkatini çekmesin. Yarın gelince

— çok önemli bir şey söyleyeceğim sana.

BİR KÂĞIT PARÇASI

Dantes ertesi gün Faria'nın hücrelerine döndüğü zaman onu biraz daha iyileşmiş gördü. Faria önce konuşmamış ama Dantes'e küçük bir kâğıt parçası göstermişti. Edmond sordu>

— Nedir bu?

— Bir göz at hele!

— Yarısı yanmış bir kâğıt. Üzerinde de tuhaf renkli yazı var.

— Seni sınadım. Senin doğru ve iyi bir insan olduğunu öğrendim. Bu kâğıt benim hazinem. Bugünden başlayarak yarısı da senin. Bu kâğıdın üzerindeki eksik yazıları gece gündüz uğraşarak tamamladım. Şimdi bu hazinenin hikâyesini dinle:

"Ben Prens Spada'nın arkadaşı ve yardımcısıydım. Onun yanında çok mutluydum. Zengin değildi. Ama ailesi bir zamanlar zenginliğiyle ünlüydü. Şöyle bir söz vardı ya hani 'Bir Spada kadar zengin' diye. Ama onun parası*azdı. Ben onu eski kitaplar okur ve ailesinin soy kütüğünü karıştırır bulurdum. Bir gün niçin böyle yaptığını sorunca bana bir kitapta Sezar Borgia'nın hayatını anlatan bölümü gösterdi ki şunları hiç unutmuyorum:

'Sezar Borgia'nın savaşı sürdürebilmesi için paraya ihtiyacı varmış. Uzun süren savaşlar ülkeleri kötü durumda bıraktığı için para bulmak kolay değilmiş. Sonunda bir plan düşünmüş. Zenginlikleriyle ünlü iki kişi varmış: Rospigliosi ve Spada... Sezar Borgia onları yemeğe çağırılmış. Rospigliosi bu onurdan dolayı çok sevinmiş. En iyi elbiselerini giyinmiş. Spada ise akıllı bir adammış. Bu davetin ölüm anlamına geldiğini biliyormuş. Evden çıkmadan önce bir not yazmış. Yanındaki

bardakta ölüm olduğunu biliyormuş. Ama içmese de ölecekmış. İçmiş. Tam da bahçede ölmüş.

Sezar Borgia o zaman her şeyi almış. Ölmeden önce yazdığı kâğıtta şunlar bulunuyormuş:

'Sahip olduğum her şeyi, bütün paramı, bütün kitaplarımı ve onların arasında köşeleri altın kaplı dua kitabımı kardeşimin çocuklarına veriyorum. Bu dua kitabını dikkatle koruyacaklarını umarım. Bu kitap sevgili amcalarını hatırlamaya yardımcı olur.'

Sezar her yere bakmış ama Spada'nın hazinesini bulamamış. Sezar Borgia Roma'dan sürülünce halk Spada'nın hazinesinin ortaya çıkacağını sanmış. Ama öyle olmamış. Spada yoksul kalmış. Halk yine de hazineyi Sezar Borgia'nın bulduğunu söylüyor.

Yıllar geçti. Çocuklar ve torunlar büyükbaba oldular. Spadalardan kimi asker oldu, kimi hükümette görev aldı, kimi de tüccar oldu. Çok zengin olanlar da çıktı içlerinde paralarını yitirenler de. Spadaların sonuncusu ise benim arkadaşım oldu. Ben öncekiler gibi ben de bütün kâğıtları karıştırarak Spa-da'nın hazinesini bulmaya çalıştım. Sezar Borgia Rospigliosi'nin hazinesine e! koymuş ama Spada'ninkini bulamamıştı. Arkadaşım ölürken nesi varsa bana verdi. Onları verirken benden yalnızca Spada ailesinin tarihini yazmamı istedi. İşte büyük çabalar ve rastlantılar sonucu şu yarısı yanık kâğıdı buldum. Kâğıt bir kaza sonucu yanmıştı. Çabucak söndürdüm. Yanan bölümü de araştırmalarıma dayanarak ben tamamladım. Bu işi gördükten sonra İtalya konusunda yazmaya başladığım büyük kitabı alarak yola çıktım. Fakat hükümet benden korkuyordu. Böyle birdenbire niye gitmek istediğimi anlayamadılar. Tam gemiye biniyordum ki beni tutukladılar."

Faria, Dantes'in yüzüne babaca bir bakış bakarak,

— Ne yaptığımı şimdi benim kadar sen de biliyorsun sevgili dostum, dedi. Eğer birlikte kaçabilir-sek hazinenin yansı senin. Eğer ben burada ölür de sen yalnız kaçarsan hepsi senin... Dantes,

— Hazine senin sevgili dostum, dedi. Benim onda hakkım yok. Ben senin af eden biri değilim.

— Sen benim oğlumsun Edmond. Bu zindanda elime doğmuş çocuğumsun. Tanrı seni baba olamayacak ve özgürlüğüne kavuşamayacak bir adama sevinç veresin diye gönderdi.

BİR GECE

Faria bir daha el ve ayağını kullanamadı. Ama zihin açıklığına ve anlama yeteneğine kavuşmuştu yine. Dantes'e tarih, İngilizce ve öteki konuları öğretmeyi sürdürdü. Her zaman meşguldüler böylece. Faria kendisini böylesine işe vermekle yaşlandığını fark edemiyor, Dantes de geçmişi hatırlamamak için çalışıyordu.

Bir gece Edmond, birinin kendisini çağırdığına inanarak birden uyandı. Zayıf bir ses adını söyler gibiydi. Yatağından kalkıp taşı yerinden söktü, yeraltı geçidine daldı. Geçidin öteki ucu açıktı. Lambanın cılız ışığında Faria'yı gördü. Yaşlı adamın yüzü bembeyazdı. Yatağın kenarına tutunmuştu. Yüzünde, Dantes'in tanıdığı korkunç acı vardı. Faria,

— Ah sevgili dostum! dedi. Anlıyorsun ya? Söylemene gerek yok. Ölmek üzereyim.

— Böyle konuşma dostum! Bir kez kurtarmıştım seni. Bir daha kurtaracağım.

Hemen yatağın-ucuna koşarak küçük şişeyi aldı. İçinde o kırmızı sıvıdan hâlâ vardı.

— Bak! diye bağırdı. İçinde biraz var. Ne yapayım şimdi?

— Umut yok. Ama senin için doğru olan bir hayatı kurtarabilmek için her şeyi yapmandır. Eskisi gibi yap ama fazla bekleme. Ağzıma on iki damla akıt. İyileşmezsem gerisini de boşalt ağzıma. Sonra da beni yatağıma koy.

Edmond, yaşlı adamı kolları arasına alıp yatağına yatırdı. Faria,

— Sevgili dostum, hayatımın neşesi! Eğer kaçarsan Monte Kristo'ya git. Hazineyi çıkar ve dilediğin gibi kullan. Çünkü yeterince acı çektin burada. Tanrı seninle olsun Bunları söyledikten sonra yatağına yıkıldı.

Dantes doğruca kendi odasına geçti. Tam zamanıydı. Muhafız geliyordu. Önce Dantes'in odasına geldi. Sonra da kahvaltı ve giysi götürmek üzere Faria'nın odasına gitti.

Biraz sonra Faria'nın hücrelerinden çığlıklar yükselmiş, askerler gelip gitmişlerdi. Dantes geçitten konuşulanları dinliyordu. Sonra sesler kesildi. Bir saat kadar sonra Vali ve başkaları gelmişti. Tanımadığı bir ses,

— Evet. Kesin olarak ölmüş, dedi. Vali,

— Ondan kuşkumuz yok. Ancak hapisane kurallarına göre denetlememiz gerekir.

Kısa bir sessizlik oldu. Biri cesede bakarak ye dokunarak.

— Emin olabilirsiniz! dedi. ölmüş. Buna hiç kuşku yok... Vali,

— Akşam üzeri, dedi. Muhafız sordu:

— Saat kaçta?

— On, on bir sıralarında.

— Cesedi bekleyecek miyiz?

— Hayır. Gerek yok. Canlıymış gibi kapıyı kilitleyin. Hepsi bu.

İF ŞATOSU MEZARLIĞI

Dantes solgun ışıkta, sarı kumaştan yapılmış uzun bir çuval gördü. İçinde arkadaşı Faria'nın cesedi yatmaktaydı. Dantes ve yaşlı dostu birbirlerinden ayrılmışlardı. Dantes kendi kendine üzgün üzgün, "Yalnızım, yine yalnızım" dedi.

Bunları söyler söylemez birden durup gözlerini dikti. Aklına tuhaf bir düşünce gelmişti: "Kim gönderdi bu düşünceyi bana. Tanrı mı?" "Şimdiye kadar ölümlerden başkası çıkamadı bu zindandan. Ölünün yerine geçeyim."

Düşünmekle vakit kaybetmedi. Faria'nın bıçağıyla çuvalı açtı. Çuvaldan cesedi alıp kendi odasına götürdü. Yatağına yatırıp üzerine de yorganı çekti. Gören, kendisi yatıyormuş, sanacaktı. Sonra öteki hücreye dönüp Faria'yla birlikte yaptıkları dikiş iğnesini aldı. Giysilerini çıkarıp sakladı. Sonra çuvalın içine girdi ve ağzını içerden dikti.

Kapı açıldı. Solgun'bir ışık kumaştan geçerek gözlerine geldi. Yatağın yakınında iki gölge gördü.

Bir başkası da lambayla kapıda duruyordu. Çuvalın her iki ucuna da birer adam geldi. Onlardan biri,

— İncecik bir adam için bayağı ağırmış, dedi. Ayak ucundan tutan,

— Kemiklerin ağırlığı her geçen yıl biraz artarmış derler, diye karşılık verdi.

Birinci konuşan, "bağladın mı onu?" diye sordu.

— Bu kadar gereksiz ağırlığı ne diye taşıyacağız? Gittiğimiz yerde yaparım onu.

Dantes soğuk ve açık havaya getirildiğini hissetti. Ayaklarına ağır bir şey doladılar. Dantes'i beş, altı basamak yükseğe çıkardılar. Biri başından biri de ayaklarından tutuyordu. Adamlardan biri "Bir, iki, üç, fırlat!" diye bağırdı.

Dantes havada uçtuğunu, sonra da aşağı doğru indiğini duydu. Sanki yüz yıldır havadaymış gibi geldi kendisine. Sonunda büyük bir fosurtuyla soğuk suya daldı. Ayağına bağlı ağırlık onu aşağı çekiyordu.

İf Şatosunun mezarlığı denizdi.

TİBOULEN ADASI

Dantes sağ elinde bıçağını tutmaktaydı hâlâ. Hemen çuvalı kesip kolunu ve gövdesini dışarı çıkardı. Ama taştan kurtulamamıştı daha. Taş onu gittikçe aşağı çekiyordu. Kuvvetinin sona erdiğini sandığı sırada taştan kurtuldu. Hemen suyun yüzüne yüksel iverdi.

Şatonun yakınında adalar vardı. Fakat Dantes onlara yüzeceğine Şatodan beş kilometre ötedeki Tiboulen ya da Aaire adalarından birine gitmeyi daha emin bulmuştu. O yüzerken korku da onu izliyordu. Her dalga ona ardından gelen bir sanda! gibi görünüyordu. Birden dizinde keskin bir acı duydu. Önünde bir kaya kütlesi yükselmekteydi. Kayalık, sarp, sessiz ve evsiz Tiboulen adaşydı bu.

" Dantes adaya çıkmıştı ama aç, susuz ne yapacaktı? Muhafız kendisinin yokluğunu farkedince onun ardına düşeceklerdi. O sırada Marsilya'dan geldiğini sandığı bir gejni gördü. Bir gece önce çıkan fırtınada beş kişilik bir balıkçı kayığı bulunduğu adanın kayalıklarına çarparak parçalanmıştı. Gemide soracakları sorulara karşı, parçalanan kayıktakilerden biri olarak gösterebilirdi kendisini. Kıyıda bulunduğu kırmızı başlığı kafasına sardı. Sonra da kayığın parçalarından birine tutundu ve geminin geçeceği yola doğru gitti. Gemiyi görünce ellerini sallayıp bağırma başladı. Gemi ona doğru döndü. Denize bir sanda! indirdiler. Sandalın içinde iki adam ona doğru geldiler. Dantes sarıldığı tahta parçasını bırakıp onlara doğru yüzdü. Ama kollarında, bacaklarında güç kalmamıştı artık. Bir çığlık attı. Sandaldaki adamlar aceleyle ona doğru geldiler. İçlerinden biri "dayan, geliyoruz!" diye bağırdı.

Bu sözleri duyduğu sırada üzerinden bir dalga geçti. Yeniden yükseldi. Sonra ayaklarına hâlâ taş bağlıymış gibi aşağı indiğini hissetti. Su,

başının üzerini örtmüştü. Derken biri onu saçlarından yakalayıp yukarı çekti. Ondan sonra ne bir şey duyabildi ne de bir şey görebildi.

UEGHORN'A

Dantes gözlerini açınca kendini bir gemide buldu. Kimi kollarını ve bacaklarını ovuyor, kimi de ağzına bir sıvı akıtıyordu. Kaptan olduğu anlaşılan yaşlı bir denizci de durmuş ona bakıyordu. Kaptan "Kimsin sen?" diye sordu.

— AAoltalısm, diye karşılık verdi Dantes. Syracuse'den geliyorduk. Geçen geceki fırtına yüzünden gemimiz şu kayalara çarpıp parçalandı. — Nereden geliyorsun?

— Şu kayalıklardan. Nasılsa varabilmişim oraya. Kaptanımız ve ötekiler kayboldular... Denizcinin biri,

— Sen bu sakalın ve bu kadar uzun saçlarınla denizciden çok bir hırsıza benziyorsun, dedi.

— Evet. Büyük bir tehlikeye düşmüştüm. Kurtu-ursam dört yıl saçımı, sakalımı kesmeyeceğime söz vermiştim. Süre yakında sona eriyor... Kaptan,

— Şimdi seni ne yapmamızı istiyorsun? diye sordu.

— Ne isterseniz. İyi bir denizciyim. Duracağınız ilk yerde beni bırakırsanız kolayca iş bulabilirim. Siz nereye gidiyorsunuz?

— Leghorn'a.

— Hiç değilse yolculuğunuz sırasında yardımcı olabilirim size. Eğer istemezseniz, orada bırakabilirsiniz beni... Kaptan,

— Fazla para istemezsen, bizimle kalabilirsin, dedi.

— ötekilerine verdiğiniz kadar verin bana da.

— Başka istediğin bir şey var mı?

— Biraz ekmek ve içecek bir şey.

Birden bir çanın boğuk sesi sularda yankılandı. Kaptan,

— Hey! Bu da ne? diye bağırdı. Kaptan yeniden sordu:

— Ne demektir bu? Dantes hiç istifini bozmadan,

— İf Şatosundan bir mahkûm kaçmış olmalı, dedi.

GENÇ AMELİA

Dantes'in yolculuk ettiği geminin adı Genç Amelia idi. Leghorn'a varınca Edmond saç ve sakalını kestirmeye gitti. Bütün bu yıllar içinde kendi yüzünü görememişti.

Traş sona erince berberden bir ayna istedi. İf Şatosuna girdiği sırada mutlu bir gencin geniş ve yuvarlak yüzüne sahipti. Büyük değişiklik olmuştu. Yüzü uzamış, ağzı daha güçlenmiş, gözleri daha derinleşmiş ve anlam kazanmıştı. Güneş ve açık havadan uzak kalan cildi ise beyazlaşmıştı.

Edmond aynada kendisine baktı, baktı. Sonra "En iyi arkadaşım bile tanıyamayacak beni" diye düşündü.

Berberden çıktıktan sonra kendisine yeni giysiler aldı. Yeni giysileri içinde yüzü gibi görünüşü de değişmişti. Genç Amelia'ya döndü.

Ertesi sabah kaptan, Dantes'i, geminin bir yanında dikilmiş, güneşin pembe ışıklarla renk verdiği büyük kayalık yığına bakarken gördü. Orası Monte Kristo adasıydı. Genç Amelia onu altı kilometre geride bırakmış ve Korsika'ya doğru yol almış bulunuyordu.

Dantes oradan geçerlerken denize atlamış olsa, bir saat sonra adada olacağını düşündü. "Ama eğer böyle bir şey yaparsam, Hazineyi nasıl alacağım?" diye düşündü. "Denizci arkadaşlarıma ne diyeceğim? Kaptan ne düşünecek? Beklemeli/im." Beklemeyi öğrenmişti. Dört yıldır özgürlüğüne kavuşmak için beklemişti. Zengin olmak için de bir, iki ay beklerdi.

Korsika'dan Leghorn'a dönerken hâlâ bunları düşünmekteydi. Bıraksam Leghorn'da Kaptan, Dan-tes'e, kendisiyle birlikte bir karşılamaya gelmesini söylemişti. Kaptanın Dantes'e büyük güveni vardı şimdi. Bu karşılama da çok önemli bir konu içindi. Konu, Türkiye'den gelen ve çok değerli ipekle yüklü bir gemi üzerineydi. Bu gemiyi sessiz bir yerde karşılamak gerekiyordu. Orada ipekleri satın alacaklar, sonra da Fransa kıyılarına doğru gideceklerdi. Karşılamanın ya sakın bir koyda, ya da çorak bir adada, yapılması gerekiyordu. Böyle yerlere gümrük görevlileri gelmezdi. Karşılaşma konusunda kimsenin haberi olmazdı böylece.

Kaptan bu iş için en uygun yerin Monte Kristo adası olduğunu düşünmüştü. Orası çorak biradaydı. Gümrük görevlileri de gelmezlerdi. Ada bu iş için biçilmiş kaftandı sanki.

Dantes, Monte Kristo adım duyunca sevincinden havalara uçacaktı neredeyse. Sevincini belli etmemek için odadan çıktı. Geri döndüğünde ertesi gece Monte Kristo'ya harekete karar verdiler.

Dantes, "Burasının bizim için çok iyi bir yer olduğu kanısındayım" dedi.

İŞARETLİ KAYA

Ada'ya gelip çalışmaya başladılar. Dantes çalışırken bir yandan da ağızından söz kaçırıp kaçırmadığını merak ediyordu. "Adamlar şu son birkaç gündür davranışlarında bir tuhafılık sezmişler miydi acaba? Hazine konusunda, bir şeyler öğrenmişler miydi?" Hayır. Sırrını kimseler bilmiyordu hâlâ!

Ertesi sabah herkes dinlenirden onun uzaklarda dolaşıp durmasını da kimseler yadırgamadı. O kadar yükseklerle çıkmıştı ki, kıyıdaki adamlar küçücük görünüyordular. İki kaya duvarı arasında akan bir çay buldu. Çay onu, hazinenin gömülü sandığı yere götürüyordu. Dere boyunca yürürken her şeye dikkatle bakıyor, insan eliyle yapılmış işaretli bir kaya arıyordu. Bazı ağaçlar ve bitkiler o kadar büyümüşlerdi ki, boyları kayaları aşmıştı. Bu yüzden de bir işaret olup olmadığını söylemek çok zordu. Kayaların yirmi birincisi olduğunu sandığı yere gelince işaretler de sona ermişti. Ama daha henüz hiç bir oyuk falan yoktu. Bütün gözüne çarpan, çok iyi yerleştirilmiş ve çok ağır görünüşlü koca bir kayaydı. Öyle ki, onun yerinden oynatılmış olabileceği akla bile gelmezdi.

"Yeniden başlamalıyım" diye düşündü. Dönüp arkadaşlarının yanına gitti. Bu süre içinde adamlar yiyecek hazırlamışlardı. Tam oturup yemeye başlayacakları sırada, Dantes'in, kayadan kayaya sıçraya sıçraya kendilerine doğru geldiğini gördüler.

Tam hepsinin gözleri onun üzerindeydi ki, düştüğünü gördüler. Hepsi ona doğru koştu. Ama ilk önce varan Jacopo olmuştu. Jacopo Edmond'u ölü gibi uzanmış yatar buldu. Edmond bir süre sonra gözlerini açtı. Dizinde ve bacaklarında dayanılmaz ağırlar olduğunu, başını da çok ağırlaşmış hissettiğini söyledi. Onu kıyıya götürmek istediler. Ama daha dokunur dokunmaz aayb öyle bir bağırış bağırıldı ki, herkes ne yapacağını! şaşırıldı. Dantes, kımıldatıl-maya dayanamayacağını söyledi.

Yiyecek bir şey de istememişti elbette. Ama ötekilere gidip yemeklerini yemelerini söyledi. Birazcık dinlenmeliydi. "Döndüğünüzde kendimi daha iyi hissedeceğim" dedi.

Onlarda gittiler.

Bir saat sonra döndüklerinde Edmond on metre kadar ilerlemiş ve sırtını bir kayaya vererek oturmuştu. Ama hiçbir iyilik belirtisi göstermiyordu. Acısı da artmış gibiydi hatta.

Kaptanın o sabah yola çıkması gerekiyordu. "Bizimle gelmeyi denemeyecek misin?" diye Dantes'e sordu.

Dantes bunu yapmayı denedi. Ama her defasında sırtüstü düşüyor ve acıyla bağıırıyordu. Kaptan alçak bir sesle,

"Bir yerini kırmış olmalı" dedi. "Fakat çok iyi bir arkadaş. Burada bırakmamalıyız onu. Gemiye götürmeye çalışalım."

Dantes kırıldamaktansa ölmeyi yeğlediğini bildirdi. Kaptan,

— Pekâlâ öyleyse, dedi. Hiç kimse, senin gibi iyi bir arkadaşı çorak bir adada bırakıp gittiğimizi söylememeli. Akşama kadar gitmeyeceğiz.

Adamlar için şaşkırtıcı olmuştu bu davranış. Çünkü kaptan çok sert bir şefti. Yolda zaman kaybetmeye razı olduğunu ilk kez görüyorlardı. Ama Dantes kendisi için kuralların dışına çıkılmasını istemiyordu. Kaptana, "Hayır, hayır!" dedi. "Bir çılgınlık yaptım. Onun cezasını çekmem yerinde olur. Siz bana biraz yiyecek ve bir balta ve kendime bir kulübecik yapabilmem için gereç bırakın yeter."

— Ama açlıktan ölürsün.

— Kıyıdayarak korkunç acılar çekmektense böylesi daha iyi.

— Ne yapacağız peki? diye kaptan sordu. Seni burada bırakamayız. Bizde kalamayız.

— Siz gidin lütfen... Kaptan,

— En az bir hafta uzak kalacağız, dedi. Sonra da buraya gelip seni almamız için yolumuzdan sapmamız gerekecek.

— Tamam! Bir iki gün içinde bir balıkçı kayığına rastlarsanız buraya gelip beni almalarını söyler- siz. Eğer kimseye raslayamazsanız, beni, almak için dönmenize sevinirim.

Kaptan bu planı beğenmişe benzemiyordu. Jacopo,

— Dinle Kaptan, dedi. Siz gidin, ben burada kalıp bakarım ona.

— Benimle kalmak için bu işten kazandığın paydan da vazgeçeceksin, öyle mi? diye sordu Dantes. Hiçbir şeyden kuşkulanan Jacopo bu soruya "Ever diye karşılık verdi.

Dantes'in yüzünde tuhaf bir görünüm belirmişti. Jacopo'nun elini sıktı. Ama orada yalnız başına kalma isteğini hiçbir şey değiştirmezdi.

— Sen çok iyi yürekli bir arkadaşsın Jacopo!

dedi. Tanrı gönlüne göre versin senin. Ama kimsenin benimle kalmasını istemiyorum. Biraz dinleneyim, hepsi geçer.

HAZİNE

Gemi gözden kaybolunca Edmond işaretlerin sona erdiği kayaya doğru koştu. Dikkatli adımlarla kayadan indi. Yalancıkıtan yaptığı işin gerçekleşmesinden korkuyordu.

Yeniden işaretli kayalar sırasını izledi. Kayaların, küçük bir gemiyi barındırmaya yetecek küçük bir koydan başladığını farketti. Spada da gemisini burada saklamış olmalıydı.

"Fakat" diye düşündü. "Spada bu ağırlıktaki bir taşı nasıl kaldıracırdı? Yirmi adam bile yapamaz bunu. Eğer kaya değilse, neresi olabilir bu yer?"

Birden aklına bir düşünce geldi. "Kayayı yerinden kaldırmak yerine, yuvarlamak daha iyi olur" Kayadan kayaya sıçrayarak yere atladı. Vaktiyle orada kayanın oynatılmasıyla derin bir çukur açıldığı belliydi. Şimdi hemen hemen otlarla gizlenmiş bulunan koca bir taş, kayayı durdurmak için yerleştirilmiş ve onu şimdiki yerinde tutmuştu. Kayanın iyice oturmadığı köşelerde küçük delikler açılmış ve içleri taş, toprakla dolmuştu.

Dantes tepedeki bu küçük taşları söktü. On dakika sonra elini deliğe sokabiliyordu. Baltasıyla bulabildiği en kuvvetli ağacı devirdi. Dallarını kesti. Sonra ağacın bir ucunu deliğe soktu öbür ucuna da var gücüyle abandı. Kaya kıyıdamıştı. Bir daha abandı. Kaya yerinden kalkmış sonra yine düşmüştü. Dantes biraz dinlendi. Son gücünü harcayarak bir daha asıldı. Kaya yerinden oynamış ve aşağıya doğru yuvarlanmıştı.

Kayanın vaktiyle bulunduğu yerde Dantes dört köşe bir taş gördü. Ortasında da bir halka vardı.

Dantes bir sevinç ve şaşkınlık çığlığı attı. Ağacın ucunu halkaya soktu öteki ucunu da aşağı bastırdı. Taş yerinden kalktı. Dantes bir yeraltı odasına inen basamakları farketti. Aşağı inmeye başladı. Aşağıda, mektupta belirtilen ikinci odayı buldu. Solda karanlık bir köşe vardı. Dantes odaya bir bakındı, içerde hiçbir şey yoktu. Hazine eğer varsa o karanlık köşeye gizlenmiş olmalıydı.

Toprağı biraz kazınca gerçeği öğrenecekti. Köşeye gitti ve bütün gücüyle kazmaya başladı. Baltası birden sert bir şeye çarptı. İf

Şatosunun çanları bile Dantes'in yüreğini bu ses kadar yerinden oynatmamıştı. Baltayı vurunca aynı sesi bir kez daha duydu.

"Çevresi sağlam bir biçimde çemberlenmiş, tahtadan yapılmış büyük bir kutu bu" dedi kendi kendine. Kuru bir dal alıp tutuşturdu. Gerçekten de bir kutunun tepesi görünmüştü. Bir metre uzunluğunda, yarım metre genişliğinde bir kutuydu bu.

Ortasında gümüş bir işaret vardı. Spada ailesinin armasıydı bu.

ALTIN VE MÜCEVHER

Orada hazinenin olduğundan şüphe yoktu artık. İçinde hiçbir şey bulunmayan bir kutuyu saklamak için kimse kendini bunca sıkıntıya sokmazdı.

Dantes kutuyu kaldırmaya çalıştı, başaramadı. Kilidi açmak istedi ama anahtarı yoktu. Kapağı baltayla kırdı. O zaman Dantes sanki binlerce yıldız gözünü kamaştırmış gibi gözlerini kapadı. Yeniden açınca düş gördüğünü şaşırı. Çeşitli" ülkelerde ve çeşitli tarihlerde basılmış altın paralar, altın külçeler, mücevherler önünde duruyordu. Dantes giysilerinin içine saklayabileceği kadar mücevher aldı. Sopra kimse farketmesin diye kutunun üzerini toprakla örttü. Onun da üzerine ağır bir taş yerleştirdi. Oralara insan ayağının bastığı farkedilmesin diye bütün ayak izlerini sildi. Sonra da arkadaşlarının dönüşünü bekledi.

MARSİLYA'DA

Altı gün sonra Genç Amelia dönmüştü. Dantes arkadaşlarına ayağının hâlâ acıdığını söyleyerek işlerin nasıl gittiğini sordu. Arkadaşlarının hepsi de, Dantes'in kazançtan pay alamadığına üzüldüklerini söylediler. Dantes gülmesini zor tutmuştu.

Genç Amelia, yalnızca onu almak için Monte Kristo adasına gelmişti. Genç adamı gemiye aldılar ve Leghorn'a doğru yelken açtılar.

Dantes Leghorn'da tanıdığı bir kuyumcudan mücevherlerinin en küçüklerinden dördünü bozdurdu. Ertesi gün arkadaşı Jacopo'ya bir yeni gemiyle para armağan etti. Sonra kaptana giderek, ölen amcasırtan kendisine büyük bir miras; kaldığını ve gemiden ayrılmak istediğini söyledi. Kaptan onu kaybetmekten çok üzülmüş, kalması için elinden geleni yapmıştı. Dantes bütün denizci arkadaşlarına yürekten mutluluklar dileyerek hepsine güzel armağanlar verdi. Sonra

oradan ayrılarak Cenova'ya geldi. Orada kendisine küçük ama çok güzel bir yat yaptırmak istedi. Yatın içinde üç bölümlü gizli bir yer de olacaktı. Usta bunu ertesi güne yetiştireceğine söz verdi.

Dantes ertesi gün yatıyla tek başına Cenova'dan yola çıktı. Halk yatı gözleriyle izliyor, kimi Korsika, kimi Elbe, kimi de Afrika'ya gittiğini söylüyordu. Hiç kimsenin aklına Monte Kristo adası gelmemişti.

Monte Kristo'da Dantes yatını küçük koya çekti. Adada kimsecikler yoktu. Hazine de bıraktığı gibi duruyordu.

Sabah erkenden ilk işi, hazinesini yata taşımak oldu. Akşam olmadan önce bütün hazine gizli bölmelere yerleştirilmişti bile.

Marsilya'ya varınca gümrük görevlileri gelip liman belgelerini sordular. Edmond kendisine zengin bir adamın adını vermeyi kararlaştırmıştı. Cenova'dan aldığı gemici belgelerini gösterdi. Belgelerde yatın "Monte Kristo Kontu'na" ait olduğu yazılıydı.

Rihtimde ilk karşılaştığı kişi, kendisine Firavun gemisinde hizmet eden Nicolas olmuştu. Doğruca onun yanına giderek kendisine birçok soru sordu. Nicolas'ın kendisini tanıdığına ilişkin tek bir belirti bile görememişti. Ona biraz para verip geri döndü. Ancak Nicolas yüksek sesle bağırarak onu durdurmuştu. İyi yürekli adam,

— Siz bana biraz gümüş para vermek istediniz herhalde! dedi. Ama yanlılıkla bu altını verdiniz... Dantes,

— Evet, iyi adam! Görüyorum ki küçük bir yanlılık yapmışım. Bana bunu göstermene teşekkür etmek için şu ikinci altını da buyur.

Adamcağız öylesine şaşırılmıştı ki, konuşamadı. Uzaklaşınca kadar Dantes'in arkasından baktı, kaldı. "Hindistan'dan gelen şu zenginlerden biri olmalı" diye düşündü. "Başka kim bu kadar rahatça para verebilirdi?"

Dantes yoluna devam etti. Attığı her adım taze umutlar ve korkular getirmekteydi. Her ağaç, her cadde geçmişin düşünceleriyle kaynaşıyordu.

Babasının evini görebilecek uzaklığa kadar yürüdü. O noktada babasına karşı duyduğu sevginin dizlerinde derman bırakmadığını duydu. Ama yürüdü yine. Kendini evin kapısında buluncaya kadarda hiç durmadı.

!Kapıyı açtı. Ayağının dibinde beyaz bir şey -bir mektup- duruyordu. Mektubu aldı.

"Gözlerim kör mü? Değilse adı niye okuyamıyorum? Yoksa doğru dürüst okuyamıyor muyum? 'Mercedes'e benziyor. Ama niye? Düş mü görüyorum yoksa"

SEVİLEN BİRİ

Dantes, babasının odasının kapısına geldi. Kapı kapalıydı. Fakat içerden hafif-ayak sesleri geliyordu. Sonra acıyla bağırarak cılız bir sesin bozduğu bir sessizlik oldu. Derken uzaktan zayıf bir ses geldi. Karanlıkta yolunu kaybetmiş bir kuşun sesine benziyordu bu.

Birisi çok nazik bir biçimde cevap verdi:

— Evet, yakında. Çok yakında. Ama iyi koruyun. Bütün gücünüze gerek duyacaksınız.

Dantes kapıyı açmak için ellerini uzattı. Ama eli yanına düşüverdi. Ayağı ise döşemeden kalkmıyordu. Cılız ses yeniden sordu:

— Ama size onun burada olduğunu söylüyorum. Niçin gidip çağırılmıyorsunuz onu?

— Biraz uyumaya çalışın. Belki uyandıığınız zaman...

— Onun burada olduğunu söylüyorum size. Onu caddeden gelirken görmedim mi? Onun dikilip sevgi dolu gözlerle bu pencereden içeri baktığını görmedim mi? Öyle değişmiş, öyle değişmiş ki?

— Evet, değişecek. Öyle değil mi?

— Söyle ona hemen gelsin. Ona, öcümün yanibaşımdayken beklediğini, yalnızca ben onu görünceye kadar beklediğini söyle. Kapıyı aç diyorum. {Hayatın sonuyla birlikte ses de gürlendi} Kapıyı aç ve onu içeri al diyorum.

Ayak sesleri duyuldu. Kapı açıldı. Ve Mercedes orada duruyor, koyu gözleriyle yatağın yanında uzaktan bakıyordu.

Mercedes genç adamı görmüş, böylesine değişiklik karşısında kuşkulananmış, sonra sevincin bu kadar beklenmeyi ve aşırısı sanki yüreğini çatlatmış gibi, bir çığlık kopartarak Dantes'e doğru yıkılmıştı. Sonra elleriyle onu yakalayarak bağırarak: "Çabuk gel ki görebileyim seni İhtiyar gözler Dantes'e bakmaktaydı. Son sessiz fiklerindeki tutukluk ve güzellik İki gencin aşklarını kanıtlıyordu.

Gözler kapandı. İhtiyar, "Öp beni" dedi. "Beni kollarında tut Edmond!.. liüm, sen de gelebilirsin şimdi."

Napolyon 1815 yılında dönünce Danglars Fransa'dan ayrıldı. Onu bir daha da gören olmadı. Gemisinin bir fırtınada battığına inandılar.

Fernand Waterloo savaşında öldürüldü. Caderousse o sırada savaşa gidip çarpışmaya mayaya kadar yaşlanmıştı. Mercedes hâlâ onun sağ olduğunu ama çok yoksul düştüğünü söylüyordu.

Nicolas merdivenin yanında duran askere "Bak!" dedi.

Akdeniz'i gökten ayıran koyu mavi çizgi üzerinde, bir kuşun kanadından daha büyük olmayan beyaz bir yelken görülmekteydi. Yaşlı Nicolas,

— O zengin İngiliz gidiyor! dedi... Asker,

— Evet! diye karşılık verdi. Hem onu gördüm hem de yanındaki kadını.